

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО-НАУЧНА ОБЛАСТ
СЕМЕЈНО ПРАВО НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1102-86/6 од 23.9.2020 година донесена на седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 23.9.2020 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на насловен вонреден професор за наставно-научната област семејно право на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, во следниов состав:

- **д-р Дејан Мицковиќ**, редовен професор, претседател;
- **д-р Ангел Ристов**, вонреден професор на Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, член,
- **д-р Игор Камбовски**, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 5-6.9.2020 година и во предвидениот рок, единствено, се пријави кандидатот доцент д-р Јован Андоновски.

Пријавата внимателно ја разгледавме и утврдивме дека кандидатот д-р Јован Андоновски, врз основа на распишаниот Конкурс, уредно, навремено и во комплет ги има доставено следниве документи: 1. Пријава; 2. Диплома за завршено соодветно образование; 3. Уверение за положени испити од прв, втор и трет циклус на студии; 4. Кратка биографија; 5. Список на објавени научни и стручни трудови и по еден примерок од трудовите; 6. Потврда за служење со странски јазик; 7. Препораки од професори; 8. Потврда од претходен работодавец; 9. Примерок од докторскиот труд; 10. Уверение за државјанство и 11. Друга дополнителна документација.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Правниот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Јован Андоновски е роден на 18 јануари 1980 г. во Скопје, Република С. Македонија. Основно училиште завршува во Скопје, во 1994 година. Матурира во Средното стручно економско-правно училиште „Васил Антевски Дрен“ во 1998 година, Правна насока, како првенец на генерацијата. Во истата година се запишува на Правниот факултет „Јустинијан Први“. Дипломира во 2004 година на правни студии. За време на студиите има специјалистички студиски престој во странство („Јагиелонски Универзитет“ во Краков, Р. Полска). Во 2010 година магистрира на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при државниот Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје со просек 9,8 (насока: Римско право и приватно правна традиција) на тема „Правната положба на peregrini во римското право и на странците денес“. Од октомври 2011 година е студент на докторски студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Катедрата по римско право и приватно правна традиција. Студиите ги завршува со одличен успех, во редовен рок со просек 9,9. Докторира во јануари 2015 година на тема „Улогата на римската во развојот на современата правна реторика“.

За време на студиите е корисник на стипендии на Фондацијата „Кралица Јадвига“ – „Јагиелонски Универзитет“ во Краков (двосеместрален специјалистички студиски престој во Р. Полска во областа на меѓународното право и меѓународната политика) и на Фондацијата „Конрад Аденауер“ од СР Германија.

Тој е активен организатор на семинари и образовни обуки од областа на правните и политичките науки. Има спроведени предавања во Р. Македонија (во основни, средни и високообразовни институции), како и надвор од Р. Македонија: во Штутгарт, Лајпциг и Дрезден, СР Германија, Виена, Р. Австрија и земјите од соседството, на теми од областа на правото, политиката и Европската Унија.

Во текот на студиите, како и по дипломирањето, има постојан работен ангажман (Национален демократски институт – Програма за практиканти во Собрание на Р. Македонија, адвокатски приправник, Централен регистар на РМ – раководител на Одделение за план и развој и заменик-директор, Министерство за надворешни работи – раководител на Одделение за билатерална соработка со европски држави и прв секретар во Амбасадата на Р. Македонија во Виена, Секретаријат за европски прашања – државен советник и државен секретар, заменик-народен правобранител.

Учествува во реализација на неколку научноистражувачки проекти од кои ги издвојуваме: Tempus: EU Industrial Property Law – Institution Buildings и Tempus: Regional Joint Degree Master of Intellectual Property Law.

Во досегашниот работен век учествува во реализација на голем број самостојни или колективни проекти во различни области. Од позначајните искуства ги издвојуваме: учество во развојот на едношалтерскиот систем во Централниот регистар на Р. Македонија и понудата на нови услуги (воведување на нови регистри); учеството на голем број на билатерални и мултилатерални настани како претставник на Р. Македонија во рамки на работниот ангажман во МНР и прв секретар во Амбасадата на Р. Македонија во Виена, Р. Австрија. Во својство на државен секретар за европски прашања учествува во процесот на стекнување со визната либерализација за граѓаните на Р. Македонија, добивање на првиот позитивен извештај на Европската комисија со препорака за почеток на преговорите и шест последователни позитивни извештаи; усогласени преку петстотини национални законски и подзаконски акти со правото на Европската Унија; акредитација за децентрализирано управување со ИПА фондовите на ЕУ; претседавал со Комитетот за стабилизација и асоцијација, како форма на билатерален дијалог на Р. Македонија со ЕУ; претседава со Специјалната група за реформа на јавната администрација; учествува во изработката на Стратегијата за реформа на јавната администрација во Р. Македонија; учествува во изработката на анализа на преговарачка структура на Р. Македонија со ЕУ; анализа на степенот на усогласеност на домашното со законодавството на ЕУ во поглавјата 23 и 24; СЕП стана прва институција со стекната акредитација за ИСО Стандарди на централно ниво во Р. Македонија; воспоставен ЕУ и ИПА тренинг центар за македонската администрација и многу други.

Како предавач, организатор или учесник реализира многубројни семинари и обуки организирани од респектабилни домашни и меѓународни организатори (Фондација „Конрад Аденауер“, „Роберт Шуман Институт“, Меѓународниот републикански институт (IRI), Националниот демократски институт (NDI), УСАИД, Политичка академија на австриската народна партија (Politische Akademie der OeVP), Дипломатска академија на Австрија, Дипломатски институт, Европската академија од Берлин, Фондација Ханс Зајдел, National School of Government од Велика Британија, Public Administration Institute од Велика Британија, Regional Academy for Democracy и др).

Коавтор е на книгите/монографиите „Македонски правосуден прирачник“ (Скопје, 2007 г.), „Политички партии“ (Скопје, 2013 г., СР 329 – преведено и на англиски и албански јазик), „Реторика“, „Реторика – историски и современи аспекти“, „Реторика и политика“ и на неколку дела/трудова објавени во домашни и меѓународни стручни и научни списанија.

Активно ги користи англискиот, германскиот и полскиот јазик. Има завршено музичко образование, отсек Виолина.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1. Доктор на науки од соодветната научна област: кандидатот Јован Андоновски е доктор на правни науки, правни студии.
2. Остварен просечен успех од најмалку осум на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно: кандидатот Јован Андоновски има просек од 8,4 од додипломски студии и 9,8 од постдипломски студии;
3. Објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации.

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1	Јован Андоновски	Public Opinion and EU Accession – Basic in Political Rhetoric	Меѓународен научен собир – Зборник на трудови	JEF Classification code: K3 – K36 Од 1998 година
2	Јован Андонвски	Protection of Unaccompanied Children in Migrant Crisis – Test for the European Union	Меѓународен научен собир – Зборник на трудови	JEF Classification code: K3 – K36 Од 1998 година
3	Јован Андоновски	Between Promise and Delivery – Fundamental Rights in the EU	Меѓународен научен собир – Зборник на трудови	JEF Classification code: K3 – K36 Од 1998 година
4	Јован Андоновски	Artificial Intelligence and Human Rights – Legal Challenge for the EU	Меѓународна научна конференција – Зборник на трудови	JEF Classification code: K3 – K36 Од 1998
5	Јован Андоновски	Comparative Analysis of the Access to the Right to Asylum in the Republic of Macedonia and other Countries of the s.c. “Balkan Route”	Меѓународна научна конференција – Зборник на трудови	JEF Classification code: K3 – K36 Од 1998
6	Јован Андоновски	Право на посвоените деца да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на своите родители	Четврта меѓународна научна конференција, Универзитет „Гоце Делчев“, Правен факултет	Од 2014

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Кандидатот остварил научноистражувачка дејност како докторанд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Учествува во научноистражувачки и наставни проекти и тоа: Tempus: EU Industrial Property Law – Institution Buildings и Tempus: Regional Joint Degree Master of Intellectual Property Law. Исто така, кандидатот д-р Андоновски има научно-наставна и истражувачка дејност како докторанд во проектните активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Со Одлука на ННС на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“, донесена на 23.2.2016 година, д-р Јован Андоновски е избран за насловен доцент по предметот Семејно право. Андоновски исто така има наставно-образовна дејност на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ на предметите Семејно право, Наследно право и Правосуден систем.

Трудови

1. Ј. Андоновски, В. Наумовски, М. Стојановска, Љ. Стефаноски. Монографија „Правосуден прирачник“ – во него се опфатени проблемите на правосудниот систем на Република Македонија. Оваа монографија има за цел да го олесни вклучувањето на младите правници во правниот систем на Република Македонија, да придонесе кон изборот на нивната идна професија како судии, адвокати, обвинители, медијатори, нотари, извршители и, секако, да им помогне на дипломираните правници професионално да ги решаваат проблемите и предизвиците кои произлегуваат од нивната секојдневна работа како приправници, стручни соработници во адвокатурата, судовите, јавното обвинителство, нотаријатот, извршителите, администрацијата и слично. Во монографијата се опфатени законските акти кои се значајни за професионалната ориентација на правниците, како и примери од поднесоци од неколку области кои имаат за цел да го олеснат почетокот на нивната практична работа во правната проблематика. Збирно, целта на оваа монографија е да даде придонес кон подобрување на стандардите во правосудството, како и во зголемување на ефикасноста и ефективноста на работата на правниците.
2. Јован Андоновски – „Реторика“ – Во ова дело е обработено прашањето за улогата на римската врз развојот на современата судска реторика. Во основа, постојат два начини на кои може да ѝ се пристапи на реториката. Едниот е класичен, научен, кој на реториката ѝ пристапува како на филозофска, морална и естетска категорија и кој во основа подучува како да се говори. Вториот пристап, пак, ја заобиколува теоријата и првенствено се занимава со практичните совети, односно како да се подготви говор, што да се говори, како да се избегне тремата, да се убедат слушателите и слично. Врвна мајсторија би било да се постигне научно доближување на овие два пристапи со што нема да се занемари ниту мудроста на раните векови, ниту правилата што произлегуваат од практиката. Оваа повеќедимензионалност отвора низа проблеми кои се наметнуваат како предизвик за обработување. Доаѓањето до нови сознанија не само што значи обид за расветлување на сите нејзини карактеристики, туку и обид за изнаоѓање на нови и подобри решенија и за теоријата, но и практиката. Поради комплексноста на прашањата кои се опфатени и разработени, прашањето за реториката ќе се разгледува пред сè во рамките на античкото особено римското влијание на развојот на реториката, со посебен осврт на правната реторика, притоа посветувајќи им соодветно внимание и на делиберативната (политичката) реторика и на пригодната реторика. Исто така, овој труд прави осврт на транзицијата и развојот на реториката низ вековите и развојните стадиуми, а ќе бидат разгледани и одредени прашања на современата реторика, како и улогата на римската во развојот на современата правна реторика. За многумина во нашиот модерен свет, зборот реторика има пејоративно значење. Најчесто на реториката се гледа како манипулација на вистината или ја поврзуваат со техника како нешто е кажано повеќе отколку што е кажано. Но, од антиката до денес, се смета дека изучувањето на уметноста на реториката е есенцијален елемент на добро заокружено образование. Реториката го

магнифицира влијанието на поединецот. Во секојдневната интеракција е потребно да се влијае на луѓето. Изучувањето на реториката ќе нè опреми со јазично орудие со кое ќе се стекне поголемо влијание. Реториката може да послужи за да нè направи подобри граѓани – зооп политикон. Во демократските општества, граѓанинот го зазема централното место. Тој има право слободно да говори и да одлучува. Преку стекнување знаења за реториката, токму граѓанинот може правилно да одлучува и да го артикулира сопственото убедување. Реториката е заштитник од интелектуален деспотизам. Уште од антиката, моќните луѓе ја користеле пропагандата како средство за контрола над масите. Во денешни услови рекламата е бенигно име за пропагандата. И двете се потпираат на емоционалната примена на влијание и промена на нашите размислувања и чувства за некоја кауза, позиција, одлука или производ. Доколку си дозволуваме да бидеме лесно манипулирани од пропаганда или реклама, ние дозволуваме контрола над нашиот ум и разум. Изучувањето на реториката ќе постави одбранбен систем околу нас, кој ќе ни овозможува да бидеме разумни и рационални. Реториката има моќ да нè подготви за конструктивна дебата. Граѓанинот треба да знае како да дискутира и да дебатира со сила на аргументот, ентузијазам и енергија, интелигенција и љубезност. Реториката бара едновремено да се говори добро и убаво. За тоа е потребен дар, но и учење. Овој труд ќе им послужи на студентите на правните факултети, како и на другите високообразовни институции што го обработуваат предметот Реторика во наставната програма. Исто така, трудот може да им послужи и на оние што се занимаваат со професии во кои се користи говорот како средство за комуникација (адвокати, судии, професори, политичари и др.).

3. М. Акимовска Поленак, В. Бучковски, Г. Наумовски, Д. Апасиев, Ј. Андоновски, „Реторика – историски и современи аспекти“ - Ова четиво е мултидисциплинарно каква што, впрочем, е и реториката. Таа од своите корени па сè до денес ги окупира философите, литератите, правниците, политичарите, новинарите и сите оние кои ја практикуваат комуникацијата во нивното секојдневие.

Исто така, книгава е и плуралистичка, како и реториката. Таа, во основа, смета дека вистината се наоѓа во средбата меѓу двата збора – на оној кој говори и оној кој слуша, а сака да говори. Им служи и на трети лица, бидејќи подразбира дека, во секој случај, треба да се води сметка за верувањата и вредностите на сите кои се противници на изречената реч. Ова четиво може да се чита на различни начини и да се восприема различно. Преку него може да се добијат основните знаења за реториката како вештина и дисциплина, да се дознаат историските и современите аспекти на реториката, но и да се пронајдат практични совети како да се одржи еден добар говор, како да се учествува во дебата, како да се сфати намерата на противникот во спорот и, на крај, како да се победи. Затоа, книгава понекогаш е теоретско, а понекогаш практично четиво. Таа има претензии да објасни што е реториката која е практикувана уште од старите народи, но зошто и денес таа не го губи своето значење и својата вредност. Вечната реторика која цветала со општествените демократски движења, а која била замолчувана во диктаторските или авторитарните режими, секогаш има особина да се подмлади и повторно да се разгори и процвета со зајакнување на демократските тенденции. Меѓу другото, целта на оваа книга е и да помогне да се стекнат знаења за апликативна примена на реториката во интерпретацијата на различни текстови, како и да понуди херменевтички инструменти на студентите и на идните истражувачи. Четивото кое им се нуди на сите оние кои во центарот на своето интересирање ја ставаат реториката има повеќе претензии – да биде универзитетски учебник, но малку и нешто друго. Тоа е повеќе значајна литература во која треба да дојде до израз истражувачкиот дух во восприемањето на бројната литература за реториката, но и искуството на авторите во работата со студентите во повеќеденесното организирање на Ораторските вечери „Иво Пухан“ кои традиционално се одржуваат на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Но, првенствена цел на оваа книга е да се промовира Сократовата мисла – моќта на зборовите да не биде злоупотребена, оти зборот, иако невидлив, има божествена моќ и може да направи чуда, да го предизвика разумот, да донесе среќа, но и несреќа.

4. А. Спасеновски, Ј. Андоновски – „Политика и реторика“ - Политиката претставува носечка активност со која луѓето, групирајќи се во одделни сегменти, настојуваат да ги остварат парцијалните и колективните замисли на локален, на државен, односно на меѓународен план. Освен ваквата т.н. „вертикална“ диверзификација, политиката како активност може да се анализира и од т.н. „хоризонтален“ аспект во смисла на темата на која се однесува истата, па според тоа се разликува: образовна, здравствена, социјална, културолошка, младинска политика итн. Низ призма на споменатото, во однос на начините на водењето на одредена политика можат, меѓу другото, да се разликуваат два периода; Првиот период, односно начин е кога политиката беше почетниот елемент на еден конфликт чија срж е употребата на сила; Вториот период, односно начин е кога политиката е почетниот елемент на една вербална ненасилна конфронтација чија срж е говорот, односно реториката. Имајќи го предвид споменатото, можеме да заклучиме дека и денес човекот се нема целосно преориентирано во вториот период, бидејќи насилните конфронтации како последна алатка во политиката сè уште силно се присутни. Меѓутоа, сепак, во преобладавајќа смисла на зборот, извесно е дека ја живееме ерата на политиката чија основна алатка е говорот, односно реториката. Почетококот на оваа ера од развојот се поврзува со востановувањето на претставничката демократија во вистинска смисла на зборот, како резултат на проширувањето на општото и еднакво право на глас на граѓаните во државите, од што, како историски феномен, се појавија денешните современи политички партии. Живеејќи во период кога партиите ја освојуваат власта на избори во фер и демократски натпревар, врската помеѓу реториката и политиката станува уште поцврста поради што се наметнува потребата од натамошна анализа на овој меѓусебен каузалитет. Последното, пак, претставува и основен мотив за пишување на делото „Политика и реторика“, кое настојува натамошно да го разјасни овој однос (политика – реторика), разработувајќи го истиот во еден општ (теоретски) контекст, но и во конкретна (практична) смисла преку примерот со Република Македонија (РМ). Трудот е составен од три дела. Првиот дел од книгата, кој се занимава со темата „политика“, е составен од две глави, при што во првата со наслов Воведни и теоретски прашања се анализирани клучните поими, процеси и категоризации какви што се поимите политика и власт, во чии рамки се обработуваат особеностите на една законодавна, извршна и судска власт, а потоа, врз основа на изнесеното, следува осврт на клучните системи на организација на државната власт, односно парламентарниот, претседателскиот, мешовитиот и собранискиот систем. Таквата теоретска основа, во втората глава, од овој прв дел на книгата со наслов Аспекти на политиката во РМ добива практична смисла во нејзините две глави: првата, во која е направена анализа на системот на организација на државната власт во РМ, и втората глава, во која е направен осврт на конкретните уставно-правни аспекти на партискиот систем на нашата држава. Така, преку овие две глави од овој прв дел се утврдуваат дел од клучните столбови на кои почива оваа широка тема, на што, во продолжение, се надоврзуваат информациите од вториот дел кој се занимава со прашањето на клучното „оружје“ на современата политика – реториката. Вториот дел од книгата, пак, посветен на реториката, се состои од шест дополнителни глави. Така, во првата глава со наслов Поим на реторика е даден осврт на прашањата: од каде потекнува реториката, како е дефинирана, што е цел на реториката и што не може да се класифицира како реторика. Во следната глава, пак, со наслов „Видови реторика“ е направена логична транзиција кон поделбата на говорите, односно реториката врз основа на следните параметри: содржината на говорот, начинот на подготовка, според аудиториумот и според техниката. Во главата што се надоврзува со наслов Значење на реториката е направен обид да се изложат јасните причини зошто реториката е значајна, особено за изучувањето и практикувањето на политиката, нејзините релации со етиката и кои се најзначајните функции на реториката. Четвртата глава е посветена на реториката во современиот век и нејзиниот однос со т.н. стара реторика. Понатаму, петтата глава од книгата е посветена на Елементи на реторика, со што се

прави спој помеѓу теоријата и праксата. Во неа се елаборирани основните елементи на практичната реторика: говорникот, публиката и говорот, како „свето тројство“ на реториката. Направен е и обид да се прикаже модел на организациска поделба на говорот со посебен фокус на стилските на говор. На крајот, посебна, шеста глава е посветена на мостот помеѓу насловот на оваа книга: Политичката реторика. Следејќи ја логиката на претходната глава, политичката реторика е разработена низ моделот: говорник, аудиторитум и говор. Врз основа на изнесените сознанија, во првиот и во вториот дел од книгата, следува третиот дел, со наслов Политика и реторика. Во овој дел, врз основа на изнесените сознанија во првите два дела од книгата, се разјаснети два каузалитети во овој заемен однос. Имено, во првата глава се разработува феноменот на „јавното мислење“ во смисла на ефектите од спроведувањето на една политика, додека во втората глава се разгледува самата реторика, во смисла на откривање на начините и својствата кои ја детерминираат нејзината успешност. На самиот крај, пак, низ призма на изнесените информации во трите дела од книгата, се поместени заклучните согледувања.

Д-р Јован Андоновски е автор на следниве трудови, објавени во зборници на меѓународни научни конференции, во меѓународни научни списанија или на национални научни конференции:

1. J. Андоновски. „Public Opinion and EU Accession – Basic in Political Rhetoric“. Овој труд е презентираан на Меѓународна научна конференција организирана од страна на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ Софија. Трудот прави осврт на јавната поддршка за Европската Унија (ЕУ) и процесот на пристапување на Република Македонија (РМ) во ЕУ, нешто кое беше предмет на истражување на јавното мислење од самиот почеток на овој процес, сепак, овој феномен не е испитан темелно. Недостатокот на специфични и систематски анализи на ставовите на јавноста за процесот на европска интеграција во Македонија резултира со бројни неодговорени прашања кои се однесуваат на динамиката на поддршката за овој процес и неговите основни детерминанти. Овој факт е уште поинтригантен бидејќи анализите на јавното мислење во земјите кандидати за членство во ЕУ можат да имаат три клучни импликации врз внатрешната политика: од резултатот за референдум за членство, преку влијанието на процесот на евроинтеграција врз домашната политичка дебата и изборните реторика, сè до влијанието на процесот на европска интеграција врз демократската консолидација во посткомунистички контекст. Затоа, ова истражување прави обид да ја пополни оваа празнина преку прелиминарни анализи на јавната поддршка за процесот на евроинтеграција во Македонија во периодот 2004 - 2014 година. Во овој контекст, овие анализи имаат две посебни цели. Првиот е да се дефинираат општите трендови на јавната поддршка за македонското членство во ЕУ и да се деконструира нејзината динамика. Втората цел е да се дефинираат најважните детерминанти на поддршката за процесот на европска интеграција, односно да се откријат клучните фактори кои влијаат на формирањето на јавни ставови поврзани со ова прашање. Трудот е јавно презентираан на конференцијата и објавен во зборник на трудови со меѓународен програмски одбор.
2. J. Андоновски, „Protection of Unaccompanied Children in Migrant Crisis – Test for the European Union“. Овој труд е презентираан на меѓународна научна конференција организирана од страна на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Софија. Европската Унија не успеа да ги заштити мигрантите и да обезбеди посебна заштита и грижа за децата без придружба и одвоени за време на огромниот мигрантски проток во Европа. И покрај ЕУ и другите меѓународни регулативи, ЕУ како целина и некои земји-членки не успеаја да воспостават и применат во пракса стандарди за квалитет, механизми за упатување и стандардизирани процедури при приемот и грижата за децата мигранти и азиланти, вклучително и во однос на поединецот

утврдување интерес, помош и поддршка за жртвите на насилство, сослушувања и интервјуа чувствителни на деца. Исто така, повеќе од очигледно е дека не постојат ефективни и ефикасни услуги за старателство за деца без придружба и одделени мигранти и бегалци. Целта на овој труд не е само да ја разработи правната рамка и минатото искуство во врска со ова, туку и да обезбеди некои нови идеи и изгледи за подобрување на заштитата на децата и изнаоѓање решенија за децата, семејствата, општествата и државите. Трудот е јавно презентираан на конференцијата и објавен во зборник на трудови со меѓународен програмски одбор.

3. Ј. Андоновски, „Between Promise and Delivery – Fundamental Rights in the EU“. Овој труд е презентираан на меѓународна научна конференција организирана од страна на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ Софија. Трудот е објавен во годината кога се одбележува единаесеттата година од формирањето на Агенцијата на ЕУ за фундаменталните права. Човечките и основните права се на пиедесталот на Европската Унија и може да се заклучи дека на тој план е постигнат значителен напредок. Сепак, соочувајќи се со иднината, може да се констатира дека има сè уште многу работи кои треба да се направат. Целта на овој труд е да ја посочи моменталната состојба и да предложи идеи за идната улога на ФРА (Агенцијата за основни права), конзистентноста во примената на Повелбата за основните права на ЕУ, како и посветеноста и комуникацијата на важноста на човековите слободи и права. Специфичната цел на овој напис е да ги приближи рамката на основните права во принцип и резултатите од основните права во пракса. Трудот е јавно презентираан на конференцијата и објавен во зборник на трудови со меѓународен програмски одбор.
4. Ј. Андоновски, „Artificial Intelligence and Human Rights – Legal Challenge for the EU“. Овој труд е презентираан на меѓународна научна конференција организирана од страна на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ Софија. Вештачката интелигенција е сè присутна во нашите животи, како одраз на растечката тенденција да се обраќаат за совет или да ги носиме нашите одлуките во целост потпирајќи се на современата технологија. Од друга страна, неповредливоста на човечкиот живот е централната идеја зад човековите права. Вештачката интелигенција генерира некои предизвици за човековите права. Европската Унија делува како пасивен набудувач во новата дебата што е од голема важност. Помеѓу формалните регулативи и „етичките упатства“ во областа на вештачката интелигенција, ЕУ треба да донесе одлука и да се позиционира сама по себе. Аргумент против регулирање на новите технологии е задушнувањето на иновациите. Од другата страна на овој аргумент е потребата да се обезбеди рамка во која граѓаните ќе можат да бидат заштитени од закани по приватноста, автономијата, благосостојбата и други аспекти на човековите права што можат да бидат засегнати, бидејќи технологиите како вештачката интелигенција сè повеќе се вметнуваат во секојдневието. Сепак, ЕУ треба да усвои правна рамка што може да се развие во иднина, имајќи ги предвид придобивките од вештачката интелигенција. Трудот е јавно презентираан на конференцијата и објавен во зборник на трудови со меѓународен програмски одбор.
5. Ј. Андоновски, „Comparative Analysis of the Access to the Right to Asylum in the Republic of Macedonia and other Countries of the s.c. Balkan Route“ е објавен во меѓународното научно списание „Политичка мисла“. Што е човечка миграција? Зошто луѓето мигрираат? Што е мигрантска криза? Преку претставување на правната рамка во Република Македонија и дел од земјите на Балканскиот Полуостров со посебен осврт на правото на азил, се прави обид да се даде одговор на бројни прашања и дилеми поврзани со ова право, како и со сè на други прашања кои произлегуваат од корпусот на миграцијата.
6. Ј. Андоновски, „Право на посвоените деца да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на своите родители“ – Четврта меѓународна научна конференција, Универзитет „Гоце Делчев“, Правен факултет, Штип. Овој труд е објавен во зборник на трудови. Посвојувањето претставува значаен институт во семејно-правната регулатива. Уште од периодот пред кодификација на семејното законодавство во

Република Македонија и донесување на Законот за семејство во 1992 година, па сè до денес институтот посвојување како правен, општествен и социјален феномен беше една од темите за која се водеа бројни дискусии и јавни расправи во насока на подобрување на регулативата и остварување и афирмација на посебниот интерес на посвоениот. За жал, и покрај бројните напори кои резултираа со бројни измени и дополнувања на Законот, концепциски, посвојувањето по својата содржина остана непроменето, а измените наместо суштински повеќе беа од технички карактер во насока на дополнување на недоречености и правни празнини. Релевантен показател за тоа е фактот што и покрај сите напори, институтот посвојување сè уште не е во целост усогласен со Европската конвенција за заштита на човековите права, Меѓународната конвенција за правата на детето и Европската конвенција за посвојување на деца. Отсуството на усогласеност на македонското законодавство со меѓународните конвенции и примена на добрата пракса во областа на посвојувањето неспорно ги доведува во прашање психолошко-социјалните аспекти на заштитата на личноста и најдобриот интерес на детето, што е евидентно особено во отсуство на правна можност посвоените деца да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на своите родители.

Д-р Јован Андоновски учествува и во два научноистражувачки проекти, особено во дисеминација на резултатите од овие проекти. Исто така, д-р Андоновски одржува и неколку предавања на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на покана на професори од овој факултет. Д-р Андоновски одржува низа стручни предавања на меѓународни стручни проекти организирани од странски организации и фондации (академии, обуки и семинари).

Приказ на магистерскиот труд

Магистерскиот труд со наслов „Правната положба на peregrini во римското право и на странците денес“ претставува прв самостоен научен труд на оваа тема во Република Македонија. Се состои од десет поглавја и заклучни согледувања и предлози. Даден е приказ на правната положба на жителите на римската држава, поставеноста на правниот систем во неа, со посебен осврт на правната положба на странците (peregrini) во делот на семејното, наследното имотното и кривичното право, како и останатите права и обврски со кои располагаа. Потоа, авторот дава преглед на развојот на правната положба на странците во Стариот Рим, како и во некои други правни системи од минатиот период. Во натамошниот тек на трудот, авторот прави транзиција низ вековите се до современото право, каде што во две посебни поглавја го разработува прашањето на правната положба на странците во меѓународното право во правниот систем на Република Македонија. Со тоа, оваа тема станува мултидисциплинарна, опфаќајќи го римското право, современото приватно право, како и меѓународното приватно право. На крајот, авторот дава заклучни согледувања и препораки за унапредување на правната положба на странците во современото право.

Приказ на докторската дисертација

Докторската дисертација со наслов „Улогата на римската во развојот на современата правна реторика“ претставува научно истражување од монументално значење, пред сè затоа што разработува една нова, специфична област на римското право. Напишана на околу 330 страници, со користена литература од преку 200 библиографски единици, оваа дисертација отвора ново поглавје во правната наука. Научната и општествена оправданост на темата произлегува од потребата за истражувања од областа на романистиката, во конкретниот случај, од областа на реториката, разработувајќи го прашањето за правната реторика, кое се разгледува, пред сè, во рамките на античкото, особено римското влијание врз развојот на реториката, со посебен осврт на правната реторика, притоа посветувајќи им соодветно внимание и на делиберативната (политичката) реторика и на епидектичката (пригодната) реторика. Исто така, направен е осврт на транзицијата и развојот на реториката

низ вековите и развојните стадиуми, а разгледани се и одредени прашања на современата реторика, како и улогата на римската во развојот на современата правна реторика. Воедно, во дисертацијата посебно е разработено прашањето за присуството на правната реторика во македонското позитивно право. *Значењето од оваа дисертација* се согледува преку можноста за утврдување на потеклото и поимот на реториката, претставувањето на хронолошкиот преглед на историскиот развој на реториката, дефинирањето на реторичките системи во различните временски периоди од развојот на човештвото, како и утврдување на значењето на реториката. Дополнително, со истражувањето, се утврдени особеностите на општата и посебната реторика (делиберативна, форензична и епидектичка) со одделен осврт на правната (форензична) реторика. Исто така, дисертацијата придонесува за определување на карактеристиките на римската правна реторика и нејзиното влијание врз развојот на современата правна реторика. Дисертацијата дава предлози за можностите за нејзиниот натамошен развој. Од практичен аспект, истражувањето дава одговор на дилемата дали реториката во Македонија е на соодветно ниво на развој, рамномерно на демократските и општествено-економските состојби во државата, како и дали таа е комплементарна со развојот на реториката во Европа.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Во делот на стручно-апликативната дејност, д-р Андоновски бил ангажиран на повеќе позиции во стручни и државни тела, како претседател или член. Имено, кандидатот бил: 1. член на Генералниот колегиум на Влада на Р. Македонија; 2. член на комисија на Влада (човечки ресурси, комисија за политички систем); 3. Претседавач со Комитетот за стабилизација и асоцијација со ЕУ; 4. Член на Советот за стабилизација и асоцијација со ЕУ; 5. Претседавач на Специјалната група за Реформа на јавната администрација со ЕУ; 6. Член на Меѓуресорско тело за човекови права; 7. Потпретседавач на Работниот комитет за европска интеграција; 8. Претседавач на Работниот поткомитет за европска интеграција; 9. Претседавач на Заедничкиот комитет за развојна помош со Р. Словенија; 10. Претседавач на Експертска работна група за европски прашања со Р. Србија; 11. Член на работна група за децентрализација; 12. Член на работна група за изработка на Стратегија ЈИЕ (Југоисточна Европа) 2020; 13. Член на билатерална работна група за соработка со Р. Австрија; 14. Член на Комитет за туризам; 15. Член на Деловен совет на Универзитетот „Американ колеџ“; 16. Член на ЕУИ Програмски комитет на ReSPA (Regional School for Public Administration – EU funded project); 17. Заменик на народниот правобранител; 18. Член на експертската мрежа „Protect“; 19. Член на мрежата на Омбудсмани за заштита на правата од областа на животната средина.

Кандидатот има одржано пленарни предавања на бројни стручни и научни собири и тоа:

1. 9.5.2017, Дојран, „Катедра Аденауер“, предавање на тема „Миграцијата како глобален проблем, правни предизвици“, Фондација „Конрад Аденауер“;
2. 25.4.2017, Скопје, Тркалезна маса „Улогата на граѓанските организации во креирањето на правна регулатива во најдобар интерес на децата и нивните права“, „Меѓаши“ и Правен факултет „Јустинијан Први“;
3. 27.4.2017, Скопје, Школа за јавни политики „Мајка Тереза“, ЦРСП и Совет на Европа, предавање на тема „Миграцијата и правата на децата“;
4. 14.12.2016, Скопје, тематски состанок на омбудсманите на ЈИЕ, излагање на тема: „Улогата на Омбудсманот во заштита на децата бегалци – искуства од практиката“;
5. 9.12.2016, Стокхолм, Шведска, излагање на тема „Challenges and good practices for transit countries in protecting unaccompanied children“ Конференција за непридружуваните деца бегалци, Save the Children and Council of the Baltic Sea States;
6. 6-7.9.2017, Штип, Четвртата меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, излагање на труд „Право на посвоените деца да го знаат идентитетот на биолошките родители“;

7. 23.2.2017, Sofia, Political and Economic Impacts of Europe's Migrant Crisis, Hans Seidel Stiftung and EPI, излагање на тема: The Refugee Crisis in Macedonia – Implications on South East Europe;
8. 24.3.2017, Sandanski, Winter School of Diplomacy, Diplomatic Policy Institute and Hans Seidel Stiftung, предавање на тема: A European Agenda on Migration;
9. 28.9. - 1.10.2017, Bansko, Градење заедничка европска иднина, семинар, предавач и координатор, Hans Seidel Stiftung и Институт за општествени истражувања – МК91;
10. 20/21.11.2017, Скопје учесник на конференција „Интеграција на косовските бегалци, трајни решенија и доброволно враќање, УНХЦР;
11. 23.3.2018, Сандански, Winter School of Diplomacy, предавање на тема: „The Impact of Migration on Europe“;
12. 12-15.4.2018, Берово, Градење заедничка европска иднина, семинар, предавач и координатор, Hans Seidel Stiftung и Институт за општествени истражувања – МК91;
13. 4-6.5.2018, Кавадарци, „Катедра Аденауер – The Future of the EU and the Western Balkans“, предавање „Европските димензии во образованието“, Wilfred Martens Center for European Studies, фондација „Конрад Аденауер“;
14. 12.5.2018, Велес, „Меѓуреалистички час“, Фондација „Конрад Аденауер“ и Богословски факултет, предавање на тема: „Улогата на народниот правобранител во заштитата на правата на граѓаните“;
15. 5-7.6.2018, Охрид, Летно училиште, Факултет за безбедност, Фондација „Конрад Аденауер“ и Wilfred Martens Center for European Studies, предавање на тема „Миграцијата како феномен – правен и општествен предизвик за земјите на Западниот Балкан“;
16. 26-29.9.2018, Сандански, Градење заедничка европска иднина, семинар, предавач и координатор, Hans Seidel Stiftung и Институт за општествени истражувања – МК91;
17. 7-9.12.2018, Крушево, Neighbors in action seminar, предавање на тема: „The Importance of Rule of Law“;
18. 24-27.1.2019, Правец, Македонско-бугарски академски разговори, презентација на тема „Миграција, состојби и предизвици“, Hans Seidel Stiftung, Public Policy Institute;
19. 27-28.2.2019, Вања Лука, Заштитата на животната средина, улогата на Омбудсманот, Мрежа на омбудсмани за заштита на животната средина и ОБСЕ, излагање на темата „Улогата на Омбудсманот во заштитата на правата од областа на животната средина“;
20. 21.3.2019, Сандански, Winter School of Diplomacy, предавање на тема: „The Impact of Migration on the European Union“;
21. 12-14.4.2019, Струмица, Building Bridges conference, Wilfred Martens Center for European Studies, Фондација „Конрад Аденауер“, предавач на тема „Why Nations Fail“;
22. 18-21.4.2019, Берово, Градење заедничка европска иднина, семинар, предавач и координатор, Hans Seidel Stiftung и Институт за општествени истражувања – МК91;
23. 17-19.5.2019, Охрид, „Катедра Аденауер – The Future of Enlargement and Neighborhood Policy – EU in 2025“, предавање, Wilfred Martens Center for European Studies, Фондација „Конрад Аденауер“;
24. 28.5.2019, Скопје, Фондација „Конрад Аденауер“ - програма за владеење на правото за ЈИЕ, тркалезна маса, излагање на тема – „Корупцијата и човековите права“;
25. 21-24.11.2019, Берово, Македонско-бугарски академски разговори, презентација на тема „Миграција, состојби и предизвици“, Hans Seidel Stiftung, Public Policy Institute;
26. 30.10.2019, Скопје, експертска дебата за човековите права „ЕСЧП и извршувањето на пресудите на ЕСЧП“, организатор и говорник;
27. 31.10.2019, Скопје, експертска дебата, Религијата и правото, Фондација „Конрад Аденауер“ програма за владеење на правото во ЈИЕ, излагање на тема „Религијата и човековите права“;
28. 7-8.11.2019, Ниш, Regional Conference “Strengthening the capacity of the institution and increasing the accessibility of the Ombudsman to all citizens” Обраќање на тема: „The new role of the Ombudsman office as National rapporteur for trafficking of human beings and illegal migration“.

Исто така, д-р Андоновски учествува и како претседател на организационен или програмски одбор на стручни и научни собири. Тој е член на организацискиот и уредувачкиот одбор на Меѓународната научна конференција при Катедрата за европски студии на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Кандидатот д-р Јован Андоновски покажува голема способност за научно истражувачка, стручно-апликативна и организациско-развојна дејност и предиспозиции за наставно-образовна дејност што се констатира од објавените научни трудови, дела, учество на научни и научно-стручни конференции, семинари, работилници и учество во научноистражувачки проекти.

Врз основа на изложеното, Рецензентската комисија констатира дека кандидатот д-р Јован Андоновски ги исполнува законските услови за избор во звање насловен вонреден професор и има чест и задоволство на **Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ да го предложи кандидатот д-р Јован Андоновски да биде избран во звање насловен вонреден професор во научната област семејно право на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Дејан Мицковиќ, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Ангел Ристов, вонреден професор, член, с.р.

Д-р Игор Камбовски, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
4		30				30
	ВКУПНО					30
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1		10				10
2		3	6			18
3		4	15			60
6		18	3	10	6	114
18				1	2	2
20				1	2	2
	ВКУПНО					206
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
5		1	2			2
6		2	3			6
7		11	2	10	4	62
	ВКУПНО					70
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					306